

АЙТА ҚУРИШ әп-
кінлары халқ оғзаки
ижоди асарларини ҳам ян-
ни нұктан нараздан күздан
кечіришта ундамда. Агар
фольклоршоуолисникіннің ме-
зонларини уннинг бүгүнги
вазифалардан келиб чиқиб
белгіласақ, амалға ошири-
лаёттан ҳар бір ишни, яра-
тилаёттан ҳар бір асарни
баҳолашда талағанчик ва
масылұттын, холислик ва
принципиаллық билан ён-
дашын зарурларын таъқид-
делсе көзек бўлали

лаш керак бўлади.

«Ўзбекистон коммунистик» журналининг 1977 йилги 10-соғида профессор Бекали Қосимовнинг «Кайта куриша маддадкор бўлайлик» сарлавҳали аданбёт шунослигининг муҳим масалаларига бағишланган салмоқли мақоласи босилди. Мақолада фольклоршуносликка оид шундай фикрлар бор: «Айрим фольклорист олимларининг самарали шашларни намситмаган ўзда айтиш керакки, фольклористиканинг илмий-нарзий савииси халқимизнинг бой ва мазмундор икодий меросига ҳам ҳам мунособ эмас». Шу пайтга қадар ҳалқ оғзаки икоди намуналарини нашр этиши принциплари ишлаб чиқилишмаганини ҳам шундан далаолатдир. Натижада, гояйнивий байдий жиҳатдан буш материаллар ҳам чиқиб кетмоқда, фольклористиканинг назарий веамалий ма-

клор бўлими томониди «Ўзбек ҳалқ достондари», «Ўзбек ҳалқ ижоди» кўпомлик серилларда кўпигина асарлар нашр қилинади. Ургаш Жуманбулубў угли бўйичи меросининг 5 жилдиги рус тилидаги З жилдиги, 2 жилдиги «Ўзбек ҳалқ мақоллари» мукаммал мажмуси ҳам илмий нар принципларига асосланган. Шу жиҳатдан Б. Қосимов нинг фольклор асарларини нашр этиши принциплари ишламаган, деган Фикрига кўшилини кийин. Тўғри, кўшиқ, эртак, топишмоқ, болалар фольклорини нашр қилиш принциплари ҳали ишламаган, ҳалқ ижодиётининг барча жанрлари мансуб асарларни нашр этиши нинг илмий принциплари яратилиши лозим. Ана шундай хом-хатала, байдий савииси паст асарлар чиқмagan, ўзбек фольклорининг энг гўзал намуналарини халқни етказиб берган бў-

иши назарийн ба амалы ма-
салаларига енгил-елли ён-
дашиб кўзга ташланмоқ-
да.

Албатта, бу гапларда жон
бор. Мақола муаллифи та-
никли фольклорпсона олим
Баҳодир Саримсоғонинг
«Ўзбек маросим фольклори»
китобининг илмий қимма-
тини холис баҳолаб, О. Но-
сироғ билан О. Собировинг
«Халқ оғзаки ижоди». Ф.
Райхоновинг «Шеър қано-
тидаги юлдузлар» каби ки-
тобларининг камчиликла-
рини тўғри кўрсатиб беради,
бу фикрларга ҳамма
фольклоршунослар ҳам кў-
шилсалар керак. Бирок ма-
қола авторининг фольк-
лор асарларни нашир
етиш принциплари иш-
лаб чиқилимаганлиги ҳақи-
ди. Муҳодделотини, бироз
халқи оғизни ташланмоқ-
да.

Оғзики ижодитемизининг
яхи наумаларида ўз-
бек халқининг асрӣ орзу-
умидлари, яхши ҳаёт йў-
лидаги курашлари бадий
ифодасини топган. Жаҳонга-
ра машҳур достонларимизни
ўзбек халқи тарихининг ба-
дий солномаси деса бўла-
ди. Уларда халқимизнинг
тарихи ҳам, донишмандли-
ги ҳам ёрқин ифодаланган.
Инрик эпик асарларни биз-
нинг давримизга чаън авайлаб-
асраб ўз ҳофизаларida
сақлаб келган чечан сўз уст-
талари; хали шоирлари —
Фозил Йўлдош ўғли, Эр-
гаш Жуманбулубул ўғли, Мұхаммадцўл Жонмурод ўғ-
ли Пўлкан Ислом шоир
Назар ўғли, Бекмурод Жу-
рабой ўғли. Раҳматулла

ФОЛЬКЛОР: НАШР ВА ИЛМИЙ ТАЛҚИН

Юсуф ўғли, Зоҳир Қўчкор ўғли, Умир Сафар ўғли ва бошқаларнинг хизматла-ри каттадир. Бу шонирлар-нинг асарларини ёзиб олиб, яшр этишида фольклоршу-ослик жонкуярларидан ёди Зариф, Буюк Карим, Мансур Афзалов, Му-зейни Алавия, Мухаммад-Нур Сайдов, Гулом Каримо, Тўра Мирзаев, Охун-жо Собиров, Малик Му-роев, Баҳодир Саримсо-ков Комил Имомов, Зубай-да Ҳусайнова, Омонилла Мадев ва бошқаларнинг

Халқа даире ичидә ўзбек халқ шынларидан ёзиб олинга «Гүрўяни» туркумидаги «Рустамхон», «Алломиши» «Кунтумганиш» каби юзли дистонлар, кўплаб терма ҳақиқицадар нашр килинди. Шунингдек, профессионал эртак айтувчи лардан миглаб халқ эртаклари, явота ва афсоналар, мақоға ва ҳангомалар, лапарлар ва қўшиқлар, тоғимкоқ ва сукматли сўзлар ёзиб оли ҳамда турли маъжумалар колида нашр этирилди.

ошираётганини таъкидлашни хоҳлардик. Кейинги пайтларда нашр қилинган «Юсуф ва Аҳмад», «Әралия Шерали», «Равшан ва Зулхумор», «Зумрад ва Киммат», «Маликан Айёр», «Нуралы», «Ўзбек халқ мақоллари», «Лўғумони ҳаким», «Кунларим», «Ойсулув» ва бошقا китоблар пухта нашрга тайёланганлиги билан диккатга сазоворди. Бу нашрларда бир мунча ютуқларга эришилди. Аввало шаҳар айтиш керакки, илгарилари кўпгини-

ки, илгарларның күнгінә достонларымыз түрли «тажирлар» - қысқартылыштар билан чөп этиларди. Ҳатто ўзбек халқынан қадимий қаҳрамонлардың эпосы бүлмис «Алломпак» ның мұкаммал намунасы дағы ўз китобханнинг күлгіга бориб еттани Үйк. Достоннинг 1979 йылғы нацири ҳам мұайян қысқартылыштардан құтулиб қолматан. Бадиҳағый шоңларымыз күйлаган бебаҳо халқ достонларини тұлалы-
гича нашар қылсақ, элизимизни аждодларимизнен маъ-
навият хазинасы дурдана-
ларидан бахраманд эттә-
блур әдін. Шу жиҳадтан
филология ғанндары доктори
Тұра Мираев нашрага тай-
ларған «Әрали ва Шера-
ли» достони мұхим аха-

гари ҳам катта қысқартишлар билан нашр қилинган эди. Янги нашр ўзининг ҳажмай тұлалығы, сюжеттеги изчилүүлүккөн сақланғанлығы, бадий жиҳатдан пишиқлигы билан ажralиб туради.

ЎЗБЕК ФОЛЬКЛОРЫ
архивида (ЎзФА ТАЙ) ўз ношыларини кутиб ёткан халқ достонлары жуда күп. Шулдардан бирини филология фанлари доктори Баходир Саримсоқов нашрға тұлғаға берді. Бу «Юсуф аша Ахмад» достони бүйірді.

ва Ахмад» достони булио, 1977 ийли аточки фольклоршунос Ходи Зариф томонидан Мұхаммадқул Жонмурод ўғли Пұлкан ван Фозил Йүйдән ўйладан ёзбі олинтап. Асарнинг нашр этилиши маданий-адабий ҳәтиризде мұхим ҳиссіса болып табылады. Чүнкі бу нашрнинң әңгімалық хиссаты — уннан илк бор нашр құнилыштың «Юсуф ван Ахмад» достонидан диний қарашлар мавжудлар туғайлы фольклоршунослар күй һыллар давомида уны нашр этишегі ботолмағандар. Турғынлик һылларда бундай асарлардың чиқарыш мүмкін эмас еди. Бу достоннин жағынан азияттың томони шұндақи, севгі-муhabbat, она-корт меҳри, дүстлік ва бирордада калталған фольклоршылар томонидан жыл сайын орындана аткарылады.

яңғы нашр сифатида үкүвчиларга тақдым этди. Вахоланки, шу институттнинг фольклор архивида ҳали нашр килингандан халқ әртаклары үз үкүвчинисини күттебілді.

тиб этигди.

«Еш гвардия» нашриети
хам адабий жанрлар бўйни-
ча асарларни чиқарга бош-
лади. Бунисиз қуонаридан
Бирок нашр принципларидан
чекиниш кўзга ташланмоқда. Жумладан, «Аллома-
лар ибрати» (нашрга таш-
ёрловчи М. Муродов) кито-

ерлөв таң «Мурзоб» кітап-
бини үйкөніп үккүш хайрон
қолади. Биринчидан, тұл-
памта кириллицан асарлар
тұпловчы айттандык, «аф-
сона» әмас, балық ривоят
жәнриға мансубдир. Бүннинг
устига унда халқ ижодиеті-
га хос табиинілік бархам
топған. Ривояттар ҳозырғы

—
муш
ини
ико-
сти-
налк
онда
тоны
боис
рони-
сар-
даги
нига-
ро.
нинг
ири
нос-
кун талаби бўйича қайта ишланиб, «сайкалланган».
«Ўқитувчи» нашрети олдида ҳам улкан вазифалар турибди. Афуски, ҳозирги қилингатган ишлар талаби жавоб бермайди.
Матъумки, ҳалқ оғзаки ижоди намуналари 3, 4-5, 6-синифларда программа бўйича ўқитилади. Узбек фольклорининг деярли ҳамма жанрлари — ҳалқ кўшиқлари, латифалар, эртаклар, тошишмоқлар, достонлар ҳақидаги қиска маълумот берилади. Ваҳоланни, мактабда ўқувчининг онги шаклланади, уларни тарбияланади, мадди санчанинг

Олий ўқув юртлари учун
фольклоршоослик фани
бўйича ўқув программаси
(нашрага тайёрловчида). М.

(нашга таиерлочилар; М. Сандов, О. Мадаев, Т. Гозибов) бўлгани ҳолда амалий қимматда эга бўлган дарслик ва қўлланмаларини камлиги талабаларга кўп қийинчликлар тудгидари. Агар «Ўзитувчи» нашрети чиқарган «Ўзбек халқ оғзаки поэтик ижоди» (Х. Рассоюзов, Т. Мирзаев, О. Собиров, К. Имомов, 1980) қўлланмасини истисно қынганди, дозиргача эътиборга молик бирон-бир дарслик йўқ, у ҳам шу куннинг талабларига жавоб бермайди.

НИХОЯТ, ЕШ ХАЛҚ шоирлари ижодини изчил ўрганиши жуда керак. Афсуски, шу кунларда яшиб, ижод қиласетган кўпгина ёш овозлар ижоди ўрганилмайти. Конкурсларда, халқ шоирлари билан учрашувлар, кўриклар бўлмоқда, фольклор-этнографик ансамбллари ўз программаларини намойиш қидмоқда, голиблар аниқланмоқда, бироқ афсуслар бўлсунки, ўша голибларнинг асарлари, ижодий фаолиятлари деялги ўр-

дии фаолиятлари деңгээр үрганилмаянты. Хозирги фольклорий жарабаининг қонуниятларини ўрганиш фольклорчносликниң янада ривожланиши ҳамда ҳозирги кунда ҳалық оғзаки ижоди аньяналашаринам алмасыттын оширишга хизмат қиласы.

Адабиётшунослыгимиз зә а бүлтән кабы, фольклор танқидчиликкин ривожлантириш, нашр қылыштастан асарларга холисона бағо берип зарур. Чүкүр илмий-назарий мақолалар вә монографияларни күллап чөп этиши лозим. Хуласа, фольклоршунослығын борасидагы тәжірибелер менен

Наманган Ҷаҳридин, дўстлар, менинг меҳмонларим келди,
Отам билан онамни билгучи ёронларим келди.
Уз юртидан жудоликнинг ўн саккизинчи йилида, яъни
Машраб кирк ёшга тўлган чорига Наманганга бетоб ётган онасини кўриш учун етиб келган, уни кўзи тирнилигига
куришига мускаб бўлган, бирон онаизор хётдан кўз юнгач,
яна дағи килиб тегиши маросимларини ўтказгач, яна
сафарга равона бўлган...

«Бобоҳам» Машраб ижоди аллақачонлардан бўён ижтимоий аҳамият касб этган бўлиб, унинг номи ҳаликимиз ҳәбти ва тарихида мутасибликка, ислом ақидаларига қарши курашинни байрги бўлиб келди», деб ёзган Гафур Гулом («Иккиси Машраби мақолоси») ҳекдир.

Бу муҳим гоявий масаланинг бошқа яна бир томони ҳам бор. У ҳам бўлса — Машраб ижодини унинг икки ҳаётбахш сарчашмасидан ахратиб ташашга уринишdir. Бўларнинг

уруға керади, төкчасига терилгандай китарманд бўлишига йўл кўйib берди. Баборахимнинг чанғоги бул ирмоқлардан қонмагач, илмга толиб ўғлини ота мадрасага берид ўқитишга оҳд қиласди ва бул оиласини Наманганга кўчиб келишига ана шу эхтиёни сабаб бўлган деб хисоблашга асос бор.

Мадрасадаги таҳсил, толиблар ва мударрислар ўртасидаги баҳслар, Машрабнинг Бозор Охунд билан тортишувларини фикран тасаввур қилиш мумкин. Машрабнинг ўша йилларда мавжурган шеърий ижоди ва руҳидаги исенкор түғёнлар мутвассисб эшоннинг «назарида» четда қолмавган, албатта. Ҳалк ахволи, ҳаёт ҳақиқотини тушунишда ўз замондошлиаридан анча илгариплаб кетган оташинефас шоирининг қўнидаги етук мисраларига эшони аззам қандай муносабатда бўлганлар деб ўйланисиз!

Дили тиги ситамдин пора бўлган

халиқни кўрдим,

Тани дарду аламдин ёра бўлган

халиқни кўрдим,

Кўзи вакти саҳар сайёра бўлган

халиқни кўрдим...

Бозор Охунд албатта Машрабдан кутулиш ўйланини қидирган ва уни ўз раҳнамоси — ўт мутавассиб ва ўт жоҳим Убайдулло Оғоқхўжа хизматига жўнатган.

Оғоқхўжани яна тилга олишимиздан мақсад тасаввuf билан мутасиблик орасидаги ер билан осмонча тафсувутни тақор кайд этмоқдир. Туркӣ аллома — буюк шоир ва файласуф Аҳмад Йессавий чексиз диний эътиқод соҳиби бўлиш билан бирга энг юксак инсоний фазилатларни — поклиник, адоловат, ҳақгўйлик, инсоф, раҳм-шафқат ва ҳақиқатга олий эътиқодин тарарнум, тарғиб этиди. Мутавассиб эшон Оғоқхўжа эса, тубан маънодаги бандаликни, нурли инсоний фазилатлардан ўз кемиб, ўзига кўр-кўруна тобеълини ва кулларча хизматкорликни, қаландарлик расм-руsumларини кўр-кўруна ижро

Мазлум шавишини ўз кетаъни мушким, парча ионга зор эса, Куфр этибидек раҳнамо пайдо бўлур.

ДЕМАК, БАЛЖИХ ҳокими Махмудбий Қатагон мислариз шафатчилиги билан дорга оғсан Боборахим Машраб дину тарикатини, таҳути аркони давлатни эл кўзи олдида масҳарондажо килға и «девони шониргана» эмас, балки чиркин ҳукмрон тузуминиң ашаддий ёзи, жабрдийда мазлум элларнинг раҳнамоси экан!

Биз авна шундай буюк инсон, буюк шоир ва буюк курашчи таъаллудининг 350 йиллигини кенг нишонлаймиз.

Гафур ҚУРБОН

Тупроқ йиғлаганда,
Қотганда осмон
Ёва кул бўлганда ноҷор оломон.
Торобийдай зотлар этишиб исен
Бу юртнинг эрлари нурга айланди.
Майдонда йиқилиб қолганда эрлар,
Қонга беланганда номус, гурурлар.
Тўмарислар белга боядишиб камар,
Бу юртнинг қизлари эрга айланди.

Саҳар туриб фалак кўйлаган ечди,
Ўша танҳо эски қора кўйлагин.
Юлдузларни бир-бир ҳовучлаб ичди,
Сўнг заминга боқиб кутарди тенгин.
Тиллодай ярқирар эди бадани,
Тонг асли бокира, қаримас бир қиз,
Оғ, уни шу лаҳза ютиб юборди,
Бир кеча оч қолган девдайнин кундуз.

Абдумурод РАҲМОНОВ

КЎКРАГИМДА ГУЛЛАДИ ЮРАК

Баҳор очиб юборди, мана,
Деразамнинг қантоларини.
Мен барада эштадим яна
Ўрк гулни байтларини.
Шаббоданинг сизашларидан
Киз кўксидай бўртмоқда куртак...
Бир ўзгариш бўлди менда ҳам:
Кўкрагимда гуллади юрак!

Эмон совуб кетди уй бу кеч,
Музлаб борар тай, шуур, юрак.
Илтиолмас оловпуркар печ,
Бунда ўтмас, илин сўз керак.
Кор ёмокда қовғимиздан,
Юзлар — сўлғин,
Асаблар — толғин.
Бир кун худди мана шу муздан
Чиқмаса деб қўрқаман Ёнгин.

Икрам ОТАМУРОДОВ
ХАЙРАТЛАР

Олдинга кузатасан хотиржам,
Юрасан орқайин — бамайлихотир.
Енингда чопаётган шиддатга ҳечам
Эътибор бермайсан,
қилмайсан хотир.

Вақтнинг кўплигига бир ишонч ҳосил,

Кўнглинг тўқдир йўлнинг узунлигига.

Сезасан бир маҳал,

бўлласан восил

яқинлашган муҳлат фузунлигига.

Жон-жада билан чопа бўшлайсан кейин,

Утган фурсат ўрнин тўлдирмоқ — ният.

Билмайсанки, энди етмоғинг қийин,

Тезлашар вақт ўчакандай — айният.

Орзулар кўнглингдан кўчади — паймон,

Бир алам қийнайди —

шаштинг тортар суст:

Беҳуда соврилган вақт

КОМИЛ БУВА ХИКМАТЛАРИДАН

Келгани юлғичдир, келгани ўри,
Ҳокимки учратдим: лўттивоз, айёр.
Кўрмадим очунда ѡеч бирин тўғри,
Ишонгай кўнгилга ноўрин қат-қат
Касорат уруғин тўкмас тўлдири.
Кўзга чўп суқмагай зинҳо кўзи оч,
Ёнда йўлдош бўлиб қимлас ҳиёнат.
Фақат марҳумларда қолгандир ИШОНЧ,
Фақат марҳумларда қолган диёнат!

Ўзингга оласан жиғбийрон бўлиб,
Қидирасан бўлар-бўлмасдан маъни.
Ҳар битта нарсадан кўйиниб, тўлиб
Енганинг ўшалар тушунса қани.

Бунчалар ҳам содда бўлмасдан фақир,
Берилмасан-чи хом ҳаёлга, ғани,
Кадрсиз оламдан ахтариб қадр,
Маънисиз оламдан излайсан маъни.

ХУМСОНДА

Тоғларга қарайсан.
Ажиб тилсимот —
Хайратлар руҳинга ёнбошлар.
Шундек яқинингда қад керип азот
Абдий юксаклик кўр ташлар.
Энишга, ёнбошга чиқиб субҳидам,
Кўксингни тўлдириб оласан нафас.
Тарқалар томогинг бўғган қисма дам —
Кўкрагингда йиртилар қафас.
Тиришган асабинг бўшайди бир-бир.
Езилар кўнглингнинг чигили.
Баландга ўрлайди ўтиб қирма-қар.
Шамсиддин бобонинг сигири.

Қўзларинг яйрайди ранглар алмашиб,
Юрагинг тўлишар ёддан чиқиб ғам.
Ҳаёлнингда шовқинлари қалмашиб
Тоғларнинг тушини объочар Үгам.
Руҳингда ўрнашган гаплар ҳам олис.
Бу ерда, безавол юксаклик инок,
Бу ерда, бегуруб буюклик ҳолис.
Чиқмокчи бўласан.

Ҳавасинг катта.

Ўзингга ортиқча берасан имкон.

Ярмига етмасдан қувватинг калта

Бир умр пастларда юрган, ҳей инсон!

Хориган руҳимга излайман ором,

Таскинлар излайман, қудратни таскин.

Елғизлик ҳалқумин очиб турган ком.

Мени ямлаб юта бошлади секин.

Елғизлик кўйвортин, кўйвортин чарзоқ,

Руҳими ўраб чирмаган занжир.

Чарзоқ — сугимга қадалган пичноқ,

Елғизлик — руҳимда занглаган ханжар.

Буюк бир юпанчини ахтариб елдим,

Шамодлар руҳимни жанубга ҳайдар,

Мен сени зиёрат этгани келдим,

Фиштлари йиқилган Султон Мирҳайдар.

Хув тоқка кечаси қалин қор тушди,
Бўёғи чўзилган қиши энди уч ой.
Чандир дараҳатлар яхлаб, жунбуши,
Қатқалоқ болгали шавқи тушган сой.

Олис сафардан сўнг, гўё тин олиб

Ухлар. Суқун — тоққа тирмашган қиши.

Асрый қояларга оғирин солиб,

Уйлар бир-бирининг поигига пештоқ.

Деворларини союқи чопки тилади,

Тоққа ўрмалаган ўйлар сирганак.

Шамолда 'тичирлаб бориб-келади,

Эски ҳовлидаги кўхна эрганак.

РЕДАКЦИЯДАН менга кўнгироқ қилишиш, ҳажаҳидаги таассоратларим тўғрисида бир ижодкор мўмин сифатига мақола ёзаб беришими айтишганда шундай бир армон пайдо бўлди.

Эҳром кийган подиҳо ҳам, гадо ҳам шу калимани айтади, уларнинг кўринишни ҳам бир ҳил, аслида ҳам шундай эди. Ҳар бир одам улгандан сўнг ҳамма инсонларнинг сияғи бир ҳил эканини билади, бунда чи тирик бўла туриб, ана шулардан юқириф келишади.

Энди унга бошча ҳолат ҳам ярашмай қолади. Галстук тақиб, импорт камзул-шімларни кийиб, гердашиб, салобат билан босайми-босайми деб турган киборли гандарлар эхром болганинга вақтда ўша сабабота лойиб бўлармикан. Йўқ, албатта. Энди у чивинни ҳам ўлдирилмайди. У ербу еридаги чангарни иштади билан тозаломайди, чунки энди бунинг ҳақиқий ҳам

инил ҳамда ваннечмата лакавал мулк (Барча мактоблар ва бутун неъматлар ва бор мулк сенингидир). Лә шарика лакава. (Сенинг шерингиг ўйқидир) — деб кетдик.

Эҳром кийган подиҳо ҳам, гадо ҳам шу калимани айтади, уларнинг кўринишни ҳам бир ҳил, аслида ҳам шундай эди. Ҳар бир одам улгандан сўнг ҳамма инсонларнинг сияғи бир ҳил эканини билади, бунда чи тирик бўла туриб, ана шулардан юқириф келишади.

Хазрат Умар иби Хаттоб (разиаълоҳу ахну) тафовъ қилиб ҳажарду асадвон (кора тоғани) «Сенинг шерингиг ўйқидир) — деб кетдик.

Ибодат вақтида Сафо ва Марва тепаликлари сайдир қилиниди. Яъни, орагли тахминан 400-500 метр келадиган иккى тепалик орасида 7 марта бориб келинади. Бун

Абдулбоқи ИМОМОХОН ўғли

Эҳром ҳийс остонада турмушман

килган одам учун аҳамияти ўйқ. Энди у асосини имтиҳони. Бу имтиҳон бир лаҳзада топширади. Бу имтиҳон шундай синовни унда ўтди. ё Утмади деган бахолар бир лаҳзада қўйнади. Фақат бу имтиҳон билангира кўлларни тозалаб бориши мумкин. Бирдан «Мудж» сурасининг 2-оятни эсламай. «У, яъни Аллоҳ, сизларнинг қайдиригиниз яхшилди. Бу имтиҳондан ҳандай бахо олганни ўса ўнине келгуси фолиятида намоён бўла боради.

Имтиҳон — бу тирик ҳаётимиздаги иймон имтиҳони. Бу имтиҳон бир лаҳзада топширади. Бу имтиҳон шундай синовни унда ўтди. ё Утмади деган бахолар бир лаҳзада қўйнади. Фақат бу имтиҳон билангира кўлларни тозалаб бориши мумкин. Бирдан «Мудж» сурасининг 2-оятни эсламай. «У, яъни Аллоҳ, сизларнинг қайдиригиниз яхшилди. Бу имтиҳондан ҳандай бахо олганни ўса ўнине келгуси фолиятида намоён бўла боради.

Демак, Аллоҳга бўлган садоқатни дил билан тилдагина эмас, амалда исбот қилинисиз зарур экан.

Ҳажаҳидаги аксарияти ризмий маънояни ижро кетади. Аллоҳ рози бўланбуюн инсонлар яхшилди. Агар бажара олган бўлса, нур устига нур. Энди у бу дунёдаги барча ҳоҳи-ҳавасларни ҳаром қила олини керак. У тўғёки иккى бўланбуюн инсонлар яхшилди. Агар бажара олган бўлса, нур устига нур. Энди у бу дунёдаги барча ҳоҳи-ҳавасларни ҳаром қила олини керак.

Именинг тобайдиган бир кунлик қизармага чида, донимо ҳамда сано айтib турдигандан ибодатни ўтаб, Мини, шахрига қайдиди.

АВДИЛАШТИРИШ — бу инсоннинг бир шахарга, ёки кунчага, ёки ушаша жойларга номини қўйидан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

Муздалифа деган жойда тоҳриридан, ёки тоҷандан унинг ҳажарни таҳдидади.

АР БИР ХАЛҚИННИГ тарихи унинг ўтишини ҳидаги мукаддас хотирадир. Шу босидан маданийнин юксак поғонасига кўтариған халқлар ўз тарихига, ёдгорликлар ва кўлъёзмаларига меҳр-мухаббат билан қарайдилар, авайлаш асройдилар, динимизниң кимматиниң ҳеч бир нарса билан бўлгандилар.

Археолог сифатида халқимизнинг ўтишини ҳидаги сўзловчи тирик гувоҳлар — осор-атиқаларнинг бугунги ахволи меннин кизиқтириб келади. Борларини ҳар ҳолда аср-авайлаш келтириш. Лекин бир вактлар олиб кетилганларни ҳозир қарада! Уларга кимматиниң эгалиги киляти! Уларни ўз юртга қайташри мумкинми? Масалан, Москва, Ленинград ва кўпинги чегерга борган ватанодарларимиз у томонлардаги музейларда сакланганда энг сара, ноёб осор-атиқаларимизни кўриб ҳайрон қоладилар. Хўш, бу ёдгорликлар кендан қилиб ватандан айр үтшади! Уларни бу ерлардан олиб кетишда кимматиниң ҳиссаси бор! Шу асосан бу ишларни кимлар амала ошигранлар!

ни оламга бўйишда мархум археолог С. Толстов бошлик экспедицийининг хизматлари бекиётдир. Экспедиция аъзоларининг яхши хизматлари билан бирга кишини роҳинчадиган ишлари ҳам борлигини, яъни улар топланги ноёб осор-атиқаларни Москвага олиб кетганинларини айтишиб керак. Экспедиция аъзолари 1951—57 йиллар давомидан эрамиздан одлининг IV асрларда бунёд этилган Кўйқиринганчала номли ёдгорликнинг қазиганлар. Бу ерда мақбара, каср ва донра шаклидаги иккни каватли ибодатхона онилган. Шунингдек, соподдан ясалган тобутлар (остадонлар), ҳар ўн сурталар, ҳемда сополларга битилган қадимги Ҳоразмийниннан лаъжалар топилган. Бу кимматини осор-атиқаларни ҳозирда Москва. Этнография институтуда сакланмоқда. Ҳудуд шундай ачинчалик ҳол Турукъоъда ҳам содир бўлди. Эрамизнинг II—III асрларда бунёд этилган ушбу обида Ҳоразмийнинг энг машҳур ёдгорлигидир. Бу ерда ҳоразмшоҳларининг «Муқаддас саройи», ибодатхона ва мъалимирий бинолар очигланган. Археологлар Турукъоъдан 150 дан ортиқ хоналарни ва деворларига бунила.

Амирiddин БЕРДИМУРОДОВ,
тарих фанлари номзоди

ПОПЛАГЛН

Мен ана шу саволларга жавоб излаб, қўйидаги мулоҳазаларни ўтрага ташламоқчиман. Келинг, гапни кўхна Самарқанд осор-атиқаларидан бўшлайлик. Матъумки, 1868 йилнинг 2 майдан генерал-адъютант Фон Кауфман бошчиликдаги чор қўшиллари Самарқандни босиб олган, чоризманинг маънурини тартиб-коидаларини ўрниди. Бу ерга келган ҳарбийлар ва амандорлар ўртасида қадимига буюмлар билан саводгарличикни қилиш ажъ олди. Ҳаробалар, мақбара ва мадрасалардан ҳазини ахтарувчиларнинг бозорин нақон қўйиди. Улар сўнг ҳайронларда «Син отечества» журналини кишилганинг Трубецкий ҳидаги ёзган хабарига қулоқ тутинг: «Афросибнёни айланни ўрган полковник кечуришни ишдан қайтайдиган мадрикорларни учратди. Улар бир сўнг эвазига «комад учун» ҳаробани қезиши рози бўлиши. Йишин соатдан сўнг, мадрикорлар ёнбошлаб, ўнг кўлига шернинг шаклини ўшиб турган айл ҳайкалчалини толиши...» Бунака «комад учун» ҳазини ахтарувчиларнинг сони кундан-кунга ошиб боради.

Афросибнёни ҳарбийларни буюмлар билан Петербургдаги амандорлар ҳам қизиқиб қолиши. Шу сабабдан, Зарафонин окурганин бошлиги А. Абрамов, 1874 йилда майор Борзенковга, Афросибнёни осор-атиқаларини топиб, Эрмитажга жўнатишни бўйрек берди.

В. Шишканининг ёзишича, 1883 йилда генерал-губернатор М. Черняевинг бўйрги подполковник В. Крестовский Афросибнёда қазиши ишларни бошлади. У топилмаларини бир қисмини Тошкентда қолдириб, энг ноёб кимматиларни Петербургдаги Археологик комиссияга жўнатди.

Афросибнёга ҳужум навбати кейинки Н. Веселовския келди. Унин илмий натижалардан кўра, кўпроқ кимматбахо буюмлар қизиқтириди. Шу инг учун ўз бирб иккиматбахо топилмиларни ахтарди. У тўплаган асан ёдгорликларни ҳозирда Самарқандда эмас, афросибнёни, Ленинградда сакланмоқда. 1894—95 йилларда Франциядан Самарқандга Шаффножон деган кимса келиб, Петербург Археологик комиссиянинг руҳсати билан Афросибнёда қазиши ишларни бошлади. Афросибнёни ўз бирб иккиматбахо буюмларни зўр бериб ахтарган Шаффножон, топилмаларнинг бир қисмини Археологик комиссияга жўнатди, қолганинни эса Париждаги Осиё этнографиси музейига олиб кетди.

Шу ўринда Петербургдаги Археологик комиссиянинг галимларини фаолияти тўғрисидаги ҳам айтб ўтиш лозим.

Бу ерга Чор Россиянининг қарам ўлчамларидан кетти, мидкорда тарихий буюмлар келиб тушарди. Комиссиядаги ўларнинг дидларига мос келимдиган, фахм-ғаросатларни етмайдиган турли хил ноёб тарихини вимматбахо буюмларни эртиб, подши хазинасига жўнатишади. Шу таҳтида ҳалқларнинг жумладан, бизнинг ҳам кетор осор-атиқаларни эртилиб, йўк қилиб юборилган.

Қадимий меросимни шу териқ топтап, йўқотилиб, борларни эса мусоғир буюмларни айланди. Уларнинг айримларни катта пуллар эвазига сотилган бўлса, айримларни олимпларнинг ўзлари ташиб кетдилар. Масалан, 1895 йилда Н. Веселовския бошчилигидаги экспедиция аъзоларни вимматбахо буюмларни зўр бериб ахтарган Шаффножон, топилмаларнинг бир қисмини Археологик комиссияга жўнатди, қолганинни эса Париждаги Осиё этнографиси музейига олиб кетди.

Шу ўринда Петербургдаги Археологик комиссиянинг галимларини тўғрисидаги ҳам айтб ўтиш лозим.

Бу ерга Чор Россиянининг қарам ўлчамларидан кетти, мидкорда тарихий буюмлар келиб тушарди. Комиссиядаги ўларнинг дидларига мос келимдиган, фахм-ғаросатларни етмайдиган турли хил ноёб тарихини вимматбахо буюмларни эртиб, подши хазинасига жўнатишади. Шу таҳтида ҳалқларнинг жумладан, бизнинг ҳам кетор осор-атиқаларни эртилиб, йўк қилиб юборилган.

Қадимий меросимни шу териқ топтап, йўқотилиб, борларни эса мусоғир буюмларни айланди. Уларнинг айримларни катта пуллар эвазига сотилган бўлса, айримларни олимпларнинг ўзлари ташиб кетдилар. Масалан, 1895 йилда Н. Веселовския бошчилигидаги экспедиция аъзоларни вимматбахо буюмларни зўр бериб ахтарган Шаффножон, топилмаларнинг бир қисмини Археологик комиссияга жўнатди, қолганинни эса Париждаги Осиё этнографиси музейига олиб кетди.

Шу ўринда Петербургдаги Археологик комиссиянинг галимларини тўғрисидаги ҳам айтб ўтиш лозим.

Бу ерга Чор Россиянининг қарам ўлчамларидан кетти, мидкорда тарихий буюмлар келиб тушарди. Комиссиядаги ўларнинг дидларига мос келимдиган, фахм-ғаросатларни етмайдиган турли хил ноёб тарихини вимматбахо буюмларни эртиб, подши хазинасига жўнатишади. Шу таҳтида ҳалқларнинг жумладан, бизнинг ҳам кетор осор-атиқаларни эртилиб, йўк қилиб юборилган.

Қадимий меросимни шу териқ топтап, йўқотилиб, борларни эса мусоғир буюмларни айланди. Уларнинг айримларни катта пуллар эвазига сотилган бўлса, айримларни олимпларнинг ўзлари ташиб кетдилар. Масалан, 1895 йилда Н. Веселовския бошчилигидаги экспедиция аъзоларни вимматбахо буюмларни зўр бериб ахтарган Шаффножон, топилмаларнинг бир қисмини Археологик комиссияга жўнатди, қолганинни эса Париждаги Осиё этнографиси музейига олиб кетди.

Шу ўринда Петербургдаги Археологик комиссиянинг галимларини тўғрисидаги ҳам айтб ўтиш лозим.

Бу ерга Чор Россиянининг қарам ўлчамларидан кетти, мидкорда тарихий буюмлар келиб тушарди. Комиссиядаги ўларнинг дидларига мос келимдиган, фахм-ғаросатларни етмайдиган турли хил ноёб тарихини вимматбахо буюмларни эртиб, подши хазинасига жўнатишади. Шу таҳтида ҳалқларнинг жумладан, бизнинг ҳам кетор осор-атиқаларни эртилиб, йўк қилиб юборилган.

Қадимий меросимни шу териқ топтап, йўқотилиб, борларни эса мусоғир буюмларни айланди. Уларнинг айримларни катта пуллар эвазига сотилган бўлса, айримларни олимпларнинг ўзлари ташиб кетдилар. Масалан, 1895 йилда Н. Веселовския бошчилигидаги экспедиция аъзоларни вимматбахо буюмларни зўр бериб ахтарган Шаффножон, топилмаларнинг бир қисмини Археологик комиссияга жўнатди, қолганинни эса Париждаги Осиё этнографиси музейига олиб кетди.

Шу ўринда Петербургдаги Археологик комиссиянинг галимларини тўғрисидаги ҳам айтб ўтиш лозим.

Бу ерга Чор Россиянининг қарам ўлчамларидан кетти, мидкорда тарихий буюмлар келиб тушарди. Комиссиядаги ўларнинг дидларига мос келимдиган, фахм-ғаросатларни етмайдиган турли хил ноёб тарихини вимматбахо буюмларни эртиб, подши хазинасига жўнатишади. Шу таҳтида ҳалқларнинг жумладан, бизнинг ҳам кетор осор-атиқаларни эртилиб, йўк қилиб юборилган.

Қадимий меросимни шу териқ топтап, йўқотилиб, борларни эса мусоғир буюмларни айланди. Уларнинг айримларни катта пуллар эвазига сотилган бўлса, айримларни олимпларнинг ўзлари ташиб кетдилар. Масалан, 1895 йилда Н. Веселовския бошчилигидаги экспедиция аъзоларни вимматбахо буюмларни зўр бериб ахтарган Шаффножон, топилмаларнинг бир қисмини Археологик комиссияга жўнатди, қолганинни эса Париждаги Осиё этнографиси музейига олиб кетди.

Шу ўринда Петербургдаги Археологик комиссиянинг галимларини тўғрисидаги ҳам айтб ўтиш лозим.

Бу ерга Чор Россиянининг қарам ўлчамларидан кетти, мидкорда тарихий буюмлар келиб тушарди. Комиссиядаги ўларнинг дидларига мос келимдиган, фахм-ғаросатларни етмайдиган турли хил ноёб тарихини вимматбахо буюмларни эртиб, подши хазинасига жўнатишади. Шу таҳтида ҳалқларнинг жумладан, бизнинг ҳам кетор осор-атиқаларни эртилиб, йўк қилиб юборилган.

Қадимий меросимни шу териқ топтап, йўқотилиб, борларни эса мусоғир буюмларни айланди. Уларнинг айримларни катта пуллар эвазига сотилган бўлса, айримларни олимпларнинг ўзлари ташиб кетдилар. Масалан, 1895 йилда Н. Веселовския бошчилигидаги экспедиция аъзоларни вимматбахо буюмларни зўр бериб ахтарган Шаффножон, топилмаларнинг бир қисмини Археологик комиссияга жўнатди, қолганинни эса Париждаги Осиё этнографиси музейига олиб кетди.

Шу ўринда Петербургдаги Археологик комиссиянинг галимларини тўғрисидаги ҳам айтб ўтиш лозим.

Бу ерга Чор Россиянининг қарам ўлчамларидан кетти, мидкорда тарихий буюмлар келиб тушарди. Комиссиядаги ўларнинг дидларига мос келимдиган, фахм-ғаросатларни етмайдиган турли хил ноёб тарихини вимматбахо буюмларни эртиб, подши хазинасига жўнатишади. Шу таҳтида ҳалқларнинг жумладан, бизнинг ҳам кетор осор-атиқаларни эртилиб, йўк қилиб юборилган.

Қадимий меросимни шу териқ топтап, йўқотилиб, борларни эса мусоғир буюмларни айланди. Уларнинг айримларни катта пуллар эвазига сотилган бўлса, айримларни олимпларнинг ўзлари ташиб кетдилар. Масалан, 1895 йилда Н. Веселовския бошчилигидаги экспедиция аъзоларни вимматбахо буюмларни зўр бериб ахтарган Шаффножон, топилмаларнинг бир қисмини Археологик комиссияга жўнатди, қолганинни эса Париждаги Осиё этнографиси музейига олиб кетди.

Шу ўринда Петербургдаги Археологик комиссиянинг галимларини тўғрисидаги ҳам айтб ўтиш лозим.

Бу ерга Чор Россиянининг қарам ўлчамларидан кетти, мидкорда тарихий буюмлар келиб тушарди. Комиссиядаги ўларнинг дидларига мос келимдиган, фахм-ғаросатларни етмайдиган турли хил ноёб тарихини вимматбахо буюмларни эртиб, подши хазинасига жўнатишади. Шу таҳтида ҳалқларнинг жумладан, бизнинг ҳам кетор осор-атиқаларни эртилиб, йўк қилиб юборилган.

Қадимий меросимни шу териқ топтап, йўқотилиб, борларни эса мусоғир буюмларни айланди. Уларнинг айримларни катта пуллар эвазига сотилган бўлса, айримларни олимпларнинг ўзлари ташиб кетдилар. Масалан, 1895 йилда Н. Веселовския бошчилигидаги экспедиция аъзоларни вимматбахо буюмларни зўр бериб ахтарган Шаффножон, топилмаларнинг бир қисмини Археологик комиссияга жўнатди, қолганинни эса Париждаги Осиё этнографиси музейига олиб кетди.

Шу ўринда Петербургдаги Археологик комиссиянинг галимларини тўғрисидаги ҳам айтб ўтиш лозим.

Бу ерга Чор Россиянининг қарам ўлчамларидан кетти, мидкорда тарихий буюмлар келиб тушарди. Комиссиядаги ўларнинг дидларига мос келимдиган, фахм-ғаросатларни етмайдиган турли хил ноёб тарихини вимматбахо буюмларни эртиб, подши хазинасига жўнатишади. Шу таҳтида ҳалқларнинг жумладан, бизнинг ҳам кетор осор-атиқаларни эртилиб, йўк қилиб юборилган.

Қадимий меросимни шу териқ топтап, йўқотилиб, борларни эса мусоғир буюмларни айланди. Уларнинг айримларни катта пуллар эвазига сотилган бўлса, айримларни олимпларнинг ўзлари ташиб кетдилар. Масалан, 1895 йилда Н. Вес

Тил ҳақидаи қонун қандай бажарилмоқда?

МАШГОРПРОИМПРАЗНОБЫТ

ЛИМОНЯРИЙ

СУВЕНИР

ГОЛУБОЙ ЭКРАН

МАШГОРФОТО

КУЛИНАРИЯ

КИ ТС

